

<p> H. Bellmann/F. Hecker</p>

© H. Bellmann/F. Hecker

MEZEN EN TURKSE KEVERS MOETEN PROCESSIERUPSEN ETEN

Meer ongedierte, minder kans op een plaag

Is er een ecologische manier om de eikenprocessierups te bestrijden als je weet dat ook de processierups deel uitmaakt van onze biodiversiteit? Er bestaat een plan, met mezen, Turkse kevers en ruige bermen.

WOUTER WOUSSEN

In 1931 stond in een Amsterdamse krant een kort artikel over enkele dode bomen op de dijk langs de Amstel. De verwijdering van die bomen zou wel eens tot rupsenplagen kunnen leiden, staat er, met name van de eikenprocessierups. De redenering is: dode bomen huisvesten vleermuizen en vleermuizen eten vlinders, die, als ze niet opgegeten worden, rupsen voortbrengen. Uit dat artikel

kunnen we concluderen dat de eikenprocessierups een eeuw geleden al hinder veroorzaakte. Bovendien blijkt dat toen al het inzicht bestond dat je plagen kunt bestrijden door biodiversiteit te verbeteren.

Schadelijke bacterie

Desondanks worden eikenprocessierupsen vandaag in Vlaanderen (en Nederland) vooral bestreden met een middel dat de biodiversiteit aantast. Tijdens hun ontwikkeling worden ze besproeid met een bacterie die niet alleen schadelijk is voor de rups van de eikenprocessievlinder, maar ook voor die van andere vlinders die hun rupsen op of onder eiken laten groeien, zoals de eikenpage, de (bedreigde) sleedoornpage en allerlei nachtvinders.

Zoals veel insecten hebben vlinders het lastig. Een studie die vorige maand gepubliceerd werd, gebaseerd op waarnemingsgegevens van 1890 tot nu, wijst uit dat in die tijd meer dan 80 procent van de Nederlandse vlinders verdwenen zijn. Uit tellingen van Natuurpunt blijkt nu al dat 2019 een extreem slecht jaar is voor nachtvinders. Op veel plaatsen wordt maar een derde of een kwart van de normale aantallen aangetroffen. Aangezien biodiversiteitsverlies wel eens een acuter gevaar voor de mensheid kan zijn dan de klimaatverstoring, lijkt dat soort bestrijding dus niet per se een goed idee.

‘Dieren die met goede bedoelingen van elders gehaald worden, kunnen schadelijker zijn dan de plaag die ze bestrijden’

JELLE VAN DEN BERGHE
Ecoloog

Het wordt al helemaal absurd als je bedenkt dat de eikenprocessierups geen exoot is, maar een inheemse diersoort, die dus ook deel uitmaakt van de plaatselijke biodiversiteit. De rupsen zijn geen gevaar voor de natuur. Met hun jeukende brandharen die ze vrijelijk in het rond laten waaien, zijn ze vooral hinderlijk voor mensen die lopen, fietsen, wonen of ademen onder de in-

landse eiken waar ze hun nest hebben. Daarom wordt de processierups alleen bestreden op plaatsen waar mensen last hebben.

Een andere, preventieve manier om eikenprocessierups tegen te gaan, is misschien een nog groter gevaar voor de biodiversiteit. Op plaatsen waar de hinder groot is, worden soms inlandse eiken verwijderd. Bij aanplantingen wordt vaak voor boomsoorten gekozen die minder gevoelig heten te zijn voor ongedierte, zoals de Amerikaanse eik. De redenering klopt, maar ‘gevoelig voor ongedierte’ is natuurlijk een synoniem voor ‘goed voor de biodiversiteit’. Uit onderzoek blijkt dat zomer- en wintereiken hier gastheer zijn voor 423 insectensoorten. Amerikaanse eiken huisvesten er twaalf.

Poppenrover

Om de overlast te bestrijden zonder de natuur te schaden, hebben de provincies Limburg en Antwerpen, waar de eikenprocessierups voorkomt, samen met enkele Nederlandse gemeenten bij Europa een actieplan ingediend. Vanaf volgend jaar willen ze de berm- en ondergetroffen eiken ruiger laten uitgroeien, waardoor ze een betere thuis worden voor sluipwespen, die het aantal rupsen verminderen. Ze willen ook nestkastjes hangen voor mezen. Dat is een eeuwenoude manier om rupsen te bestrijden. Uit recent Nederlands onderzoek blijkt dat ze nog werkt ook. Ten slotte willen ze vraatzuchtige kevers uit Turkije halen: de grote poppenrover, een grote, glanzende kever die hier nagenoeg uitgestorven is en zich voedt met harige rupsen.

Dat laatste klinkt niet alleen minder lieflijk dan de mezenkastjes, het doet ook ecologen de wenkbrauwen fronsen. Toen Jelle Van den Berghe, lector Natuurbeheer aan de PXL Hogeschool, voor het eerst van het plan hoorde, klonk het voor hem als een potentiële ramp, want ‘dieren die met goede bedoelingen van elders gehaald worden, kunnen schadelijker zijn dan de plaag die ze bestrijden’.

Luc Crevecoeur, die het plan opvolgt voor het Limburgs Provinciaal Natuurcentrum, zegt dat de risico's bekend zijn. ‘Maar we zullen die kevers goed in de gaten houden. Ze zijn ook geen exoten, want ze kwamen hier ooit voor. En ook op andere plaatsen zijn ze al met succes geïntroduceerd, zelfs in de Verenigde Staten.’

Hoofdverdachte DDT

Crevecoeur preciseert ook graag dat het bestrijdingsmiddel dat nu al gebruikt wordt, het sproeimiddel met de bacterie 'bacillus thuringiensis' (BT), al veel minder schadelijk is voor de biodiversiteit dan de insecticiden die in voorbije decennia werden gebruikt, zoals het beruchte dichloordifenytrichloorethaan, of DDT, dat sinds 1974 in België verboden is, maar buiten de EU nog steeds wordt ingezet. DDT is schadelijk voor veel dieren en mensen, BT alleen voor rupsen van vlinders. DDT blijft zo lang werkzaam dat het zich ophoopt in de vetten van langlevende dieren. BT is al na twee weken uitgewerkt.

Van den Berghe is intussen gematigd positief over het plan met de Turkse kevers. 'Alleen vraag ik me af door welk probleem die poppenrover hier nagenoeg is uitgestorven. Als dat nog steeds bestaat, zal de herintroductie duur en nutteloos zijn.' Crevecoeur ziet DDT als hoofdverdachte. 'Dat heeft ook de meikever uitgeroeid. De meikevers die er nu opnieuw zijn, komen ook uit een andere populatie. Alleen zijn zij hier op eigen kracht geraakt en willen we de grote poppenrover een handje helpen.'

Hoe dan ook kunnen die kevers voor Van den Berghe alleen een deel van de oplossing zijn. 'De totaaloplossing is een sterkere biodiversiteit. Hoe meer soorten er zijn, hoe kleiner de kans dat één soort uitgroeit tot een plaag.'

Voor de goede verstaander betekent dat dat ook de eikenprocessierups zélf deel uitmaakt van de oplossing. Van den Berghe beaamt: 'Als je de rupsen te fel bestrijdt, kunnen de mezen hun jongen niet voederen, waardoor er straks te weinig mezen zijn om de rupsen onder controle te houden. En wat ga je dan doen, ze nog feller bestrijden?'

WOUTER WOUSSEN

Wouter Woussen is redacteur bij De Standaard.

Meer artikels van Wouter Woussen > (<https://www.standaard.be/auteur/wouter-woussen>)

LEES MEER

19/07/2019 | Orang-oetan handhaaft zich in beschermd regenwoud

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20190718_04516764)

05/07/2019 | Overlast door de processierups? Eigen schuld, jeukende bult

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20190704_04494403)

01/07/2019 | 'Het jeukt hard, maar ik werk

door' (https://www.standaard.be/cnt/dmf20190630_04486970)

28/06/2019 | Help, er zit een rups op het terrein!

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20190627_04482912)

DOWNLOAD
DE APP

en lees de
volledige
krant

(<http://www.sta>

